

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Інститут філології

кафедра методики викладання української та іноземних мов і літератур

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА**

**для здобувачів третього освітньо-наукового рівня
доктор філософії**

**для всіх спеціальностей, ліцензованих у
Київському національному університеті імені Тараса Шевченка
для третього освітньо-наукового рівня**

вид дисципліни **вибіркова**
Форма навчання **денна**
Навчальний рік **2018/2019**
Період навчання **II рік**
Кількість кредитів ECTS **4 кредити**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**
Форма заключного контролю **іспит**

Викладач: Любашенко Олеся Вадимівна

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: **Любашенко Олеся Вадимівна, докт. пед. наук, професор**, кафедра методики викладання української та іноземних мов і літератур Інституту філології.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри _____

_____ **(проф.Шовковий В.М)**

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією Інституту філології

Протокол № 5 від «21» 03 2019 року

Голова науково-методичної комісії (J.V. Сидоруківа)

«21» 03 2019 року

1. Мета дисципліни сприяти збереженню національного наукового потенціалу завдяки використанню української мови у науці; забезпечити знання про наукову картину світу і феномен наукового дослідження, розуміння ролі мови в науковому спілкуванні, знання про науковий дискурс, текстові та комунікативні особливості наукового дослідження, оволодіння вербальними та невербальними засобами мовлення і прийомами організації наукового спілкування; сформувати навички етичної мовленнєвої поведінки українського науковця.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1.Знати:

- особливості наукового стилю в українській та/або інших мовах;
- українську мову на рівні, який умовно відповідає вимогам B2 CEFR
- комунікативні стратегії українського фахового мовлення.
- основні поняття наукового дискурсу та фахову термінологію за напрямком дослідження.

2.Уміти:

- реалізувати прагматичні та лінгвістичні знання у тексті;
- використовувати фонетичні лексичні, морфологічні та синтаксичні засоби українського мовлення, терміни і фаховий словник у текстах; редагувати
- академічно висловлюватися українською мовою на рівні , який умовно відповідає B2 CEFR
- аргументування за допомогою різних лінгвістичних та нелінгвістичних засобів, сприймати критику, зауважувати й коментувати за правилами етики академічного спілкування.

3. *Володіти комунікативними навичками* в українському академічному мовленні та спілкуванні українською мовою в усній і писемній формі в межах фаху.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Українське наукове мовлення» є складником освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії, яка забезпечує вивчення вербальних засобів втілення наукової інформації та принципів її організації в різножанрових текстах наукового дискурсу, а також формування в здобувачів науково-дослідницької компетентності. Дисципліна сприяє формуванню здатності втілити дослідницькі технології, підходи, методи, принципи у науковий текст та представити результати опрацювання іноземних наукових джерел українською мовою.

4.Завданнями дисципліни є

Сформувати у здобувачів знання про:

- науковий дискурс, текстові та комунікативні особливості наукового дослідження,
- історичний процес становлення і розвитку наукової мови в Україні і за кордоном;
- зміст і організацію текстів різних жанрів наукового мовлення;
- стратегії усної наукової комунікації та прийоми впливу на аудиторію;
- вербальні засоби і невербальні прийоми організації наукового спілкування
- вимоги до створення наукового тексту без плагіату, прийнятих у виданнях наукометричних баз (Scopus/ WebofScience), цитування в науковому тексті;

Сформувати в здобувачів уміння:

- планувати наукове дослідження, використовуючи знання про його структуру і мовне оформлення;
- визначати жанр і особливості наукового тексту;
- презентувати результати дослідження в формах монологу й діалогу;
- систематизувати мовні знання для здійснення наукового дослідження, ,
- створювати усний і писемний науковий текст інформування, переконування, полеміки , пов'язаний із науковим дослідженням здобувача;
- оприлюднення часткових і підсумкових результатів дослідження українською мовою в писемному тексті;
- моделювати ситуації публічного захисту результатів дослідження;
- використовувати метатекстові оператори української мови для організації наукового спілкування.

5. Результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання) за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> історію становлення наукового мовлення в Україні і світі, про мову науки і наукового дослідження, про науковий текст і зразки українського наукового мовлення	Лекція	Тест, 60% правильних відповідей	15%
1.2.	<i>Знати</i> жанрову диференціацію наукових текстів, усне і писемне спілкування, етику мовленнєвої поведінки науковця, вплив на читача (слухача), участь у науковій полеміці.	лекція, самостійна робота	Тест, 60% правильних відповідей	15%
2.1	<i>Уміти</i> створювати сприймати і наукові тексти різних жанрів, планувати композицію тексту, описувати хід наукового дослідження (у статті, на конференції, у круглому столі, на семінарі)	лекція, самостійна робота	Тест, 60% правильних відповідей і виконання самостійних завдань	15%
2.2	<i>Оволодіти</i> навичками формулювання гіпотези, висновків, результатів експерименту, оцінних суджень, доведення чи спростування окремих тез, добору наукових аргументів; грамотного використання термінів, користування різними типами словників, web-даними.	Лекція, самостійна робота	Тест, 60% правильних відповідей і виконання самостійних завдань	15%
3.1	Використовувати можливості наукової творчості: креативний науковий пошук, наукова метафора, візуалізація, перформенс.	Лекція, самостійна робота	Робота над самостійними творчими проектами	10%

3.2	Тренувати захист результатів наукового дослідження у комунікативних ситуаціях наукового дискурсу (доповідь -тези, зауваження - анотація, презентація-блог),	Виступи на заняттях, самостійна робота	Робота над самостійними творчими проектами	10%
3.3	Брати участь у науковій полеміці, етично зауважувати й коментувати, поширювати досягнення української науки в медіа.	Виступи на заняттях, самостійна робота	Участь у дискусіях, виконання самостійних завдань	10%
4.1	Самостійно і добросовісно планувати й організувати дослідження, обирати його методологію, композицію опису, оформляти експериментальні дані, обирати текстові жанри презентувати, використовуючи метатекстові оператори української мови	Виступи на заняттях, самостійна робота	Участь у дискусіях, виконання самостійних завдань	10%

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів: семестрове (поточне) і підсумкове (іспит)

7.2 Організація оцінювання:

7.2.1. Семестрове оцінювання:

А) Поточне–робота на семінарських та практичних заняттях (усні відповіді, презентації, письмові роботи) :5X7 балів=35.

5 балів	Здобувач самостійно виконує завдання, застосовує логічні прийоми опису результатів дослідження, добирає матеріали відповідні мовні одиниці, уміє доводити власну позицію, викладає усно і письмово в жанрах наукового дискурсу, активний в дискусії, користується різними науковими джерелами.
4 бали	Здобувач самостійно виконує завдання, робить деякі логічні помилки, уміє виправити і проаналізувати свої помилки у відповідях, враховує сучасні тенденції і вимоги до наукової доброчесності дослідження, відповідає не на всі запитання однокурсників та викладача, однак пасивний в дискусії, бракує знань і вмінь наукового мовлення.
3 бали	Здобувач потребує допомоги викладача у виконанні завдань, не завжди грамотно застосовує мовні одиниці, не знає вимог і не реалізує їх у наукових текстах, відповідає не на всі запитання однокурсників та викладача, однак не вміє пояснити і довести тези дослідження.
2 бали	Здобувач не може виконати завдання без допомоги викладача, порушені логіка викладу і відповідність програмним вимогам; використання методів, принципів, засобів навчання у більшості випадків є некоректним. Не може відповісти на більшість запитань, не бере участі у дискусії, не готовий до використовувати нові знання і вміння в науковому мовленні.
1 бал	заохочувальний.

В) Модульна контрольна робота і проект: 2=25 балів

Модульна КР є обґрунтуванням дослідницької пропозиції на засадах одного з підходів і оформлення резюме дослідження-10 балів;

С) Проект охоплює обговорення дослідницької пропозиції і представлення його у презентації з використанням засобів впливу на аудиторію- 15 балів.

15-10	Здобувач творчо розв'язує навчальні завдання, логічно і повно викладає дослідницькі пропозиції.
9-8 балів	Здобувач легко застосовує теоретичну підготовку на практиці. Не припускається помилок у використанні термінів і понять. Самостійно виконує навчальні завдання.
7-6 балів	Здобувач припускається помилок, слабо володіє науковим апаратом, демонструє низький рівень самостійності.
5-4 бали	Здобувач слабо засвоїв окремі блоки навчальної інформації, демонструє низький рівень самостійності.
3-2 бали	Здобувач робить лише окремі висновки, не має системних знань, не вміє виконати навчальні завдання самостійно
1 бал	Заохочувальний

Умови допуску до іспиту: успішна модульна робота, виконання проектного завдання. Здобувач допускається до підсумкового оцінювання за умови, якщо виконає усі вимоги до практичного блоку дисципліни, візьме участь у проектній діяльності та виконає модульні контрольні завдання;. сума балів поточного оцінювання –**40 – 60**.

7.2.2. Підсумкове оцінювання.

На іспиті здобувач одержує **20 - 40 балів**: 3 завдання – I- тах**10** балів, II- тах **15** балів, III- тах **15** балів.

15-10	Здобувач проявляє творчість і цілковиту самостійність у писемному й усному текстах екзаменаційних відповідей, аналітично реферує джерела українською мовою, робить висновки, дає цікаві дослідницькі пропозиції, демонструє коректний добір лінгвістичних одиниць, використовує вербальні і невербальні засоби впливу на аудиторію.
9 балів	Здобувач вільно і повно володіє матеріалом, викладає логічно, розуміє усі поняття, імплементує теорію в практику, доводить та аргументує відповідь, демонструє розвинені дискурсивні уміння.
8 балів	Здобувач засвоїв навчальний матеріал, викладає логічно, розуміє майже усі фахові поняття, імплементує теорію в практику, демонструє дискурсивні вміння, проте робить окремі помилки, які сам виправляє, слабо проявляє творчість у науковому тексті
7 балів	Здобувач засвоїв навчальний матеріал, викладає логічно, некоректно тлумачить окремі наукові поняття, має труднощі з використанням мовних одиниць та не дотримується вимог наукового жанру.
6 балів	Здобувач засвоїв більшу частину навчального матеріалу, має труднощі під час імплементування теорії в практику, не розуміє окремих понять, некоректний у використанні мовних одиниць, демонструє слабкий рівень системності знань і вмінь будувати усний і писемний науковий текст.
6 балів	Здобувач засвоїв меншу частину навчального матеріалу, знає лише основні положення, які слід висвітлити, не розуміє і хибно тлумачить поняття, потребує допомоги викладача під час імплементування теорії в практику, не демонструє розвинених дискурсивних умінь.
5 балів	Здобувач засвоїв меншу частину навчального матеріалу, знає лише основні положення, які слід висвітлити, потребує допомоги викладача під час імплементування теорії в практику, не має власних дослідницьких пропозицій, але використовує запозичення.
4 бали	Здобувач має поверхові несистемні знання, плутає ключові поняття, потребує допомоги викладача під час імплементування теорії в практику, не вміє робити огляд джерел, висловлюється запозиченнями з опублікованих джерел.
3 бали	Здобувач має поверхові несистемні знання, плутає ключові поняття, дає неправильну інтерпретацію ключовим поняттям, потребує допомоги викладача під час імплементування теорії в практику, не аргументує відповідь.
2 бали	Здобувач несистемно засвоїв навчальний матеріал, дає неправильну інтерпретацію ключовим поняттям, навіть з допомогою викладача прикладає багато зусиль для імплементування теорії в практику, не вміє пояснити й аргументувати, не засвоїв вимог до наукового тексту і не вміє висловити українською мовою дослідницьку пропозицію..
1 бал	Здобувач володіє лише окремими поняттями, які не склалися в цілісну систему знань і вмінь.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план. Зміст програми

№ п/п	Назва теми лекції / практичного заняття	Кількість годин			
		лекції	практичні	самостійна робота	
2 СЕМЕСТР					
Українська наукова мова					
Змістовий модуль 1	1.	Українська наукова мова: історія розвитку і сучасний етап. Правописні норми українського наукового мовлення в історичному розвитку. Мова науки і наукового дослідження. Мовлення видатних науковців в Україні.	2	2	10
	2.	Культура успішного наукового спілкування. Етика науковця. Запобігання плагіату. Вимоги до публікацій у виданнях провідних наукометричних баз. Посилання і цитування.	2		10
	3.	Методологія наукового дослідження та її представлення в магістерській дисертації : підхід, концепція, методи, завдання.	2		10
Змістовий модуль 2	4.	Писемне наукове спілкування (резюме дослідження (abstract), анотація, відгук, тези, автореферат). Словник термінів у дослідженні і метатекстові оператори української мови.	2		5
	5.	Структура дисертації, текстове формулювання та оформлення, композиція, опис ходу, опис експерименту, редагування.	2		5
	6.	Творчість у науковому мовленні: наукова метафора, візуалізація, блог, презентація, демонстрація (перформенс).	2		5
Модульна КР «Опис і презентація результатів дослідження як наукова творчість»					15
Змістовий модуль 3	7.	Усне наукове спілкування. Доповідь, відеоблог, скайп-коференція.	2		12
	8.	Наукова дискусія. Доведення, спростування, аргументація. Стратегії переконання, емоційного впливу, самопрезентації..	2		12
	9.	Презентація підсумкових результатів наукового дослідження: прийоми впливу на аудиторію, зацікавлення слухачів, риторичні моделі впливу в українській мові.	2		2
<i>Проект-тренінг «Публічний захист результатів наукового дослідження»</i>					
Всього			18	4	96

Загальний обсяг 120., у тому числі:

Лекційні заняття – 18 год.

Семінарські заняття – 4 год.

Самостійна робота – 96 год.
Завершується навчання з дисципліни іспитом.

9. Рекомендовані джерела

Основні

1. Coppens, K (2016). Creative Writing in Science: Activities That Inspire, National Science Teachers Association
2. Dunleavy P. (2003) Authoring a PhD: How to Plan, Draft, Write and Finish a Doctoral Thesis or Dissertation. Macmillan International Higher Education.
3. Johnson, A.(2016) Academic Writing: Process and Product. Rowman & Littlefield.
4. McComas W. (2013) The Language of Science Education: An Expanded Glossary of Key Terms and Concepts in Science Teaching and Learning Springer Science & Business Media.
5. Дейк Т.А. ван. (1989) Язык. Познание. Коммуникация. – М. : Прогресс.
6. Иссерс О. (2009). Речевое воздействие. Учебное пособие для студентов, / – М. : Флинта : Наука.
7. Ковальчук В. (2005) Основи наукових досліджень: Навчальний посібник/ Володимир Ковальчук, Лев Моїсєєв; Під наук. ред. В. О. Дроздова; М-во науки і освіти України, Акад. пед. наук України, Південний наук. центр АПН України. - 3-є вид. перероб. і доп.. - Київ: ВД "Професіонал
8. Кочан І. (2004) Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові: Монографія. – Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка.
9. Любашенко,О., Мельник, С., Ткаченко Л.та ін. (2014) Українська мова. Мова фаху, мова науки, мова спілкування. Текстово-комунікативне навчання : навчальний посібник / за ред. О. В. Любашенко. – К. : ТОВ. ВПП «Компас».
10. Онуфрієнко Г.(2006). Науковий стиль української мови: Навчальний посібник. – К. : «Центр навчальної літератури», 2006. – 312 с.
11. Селігей П. (2018) Світло і тіні наукового стилю. К., 2016.'
12. Селігей П. (2012) Науковець і його мова // Українська мова. – 2012. – № 4. – С. 18–28.
13. Семенов О.(2010). Культура наукової української мови : Навчальний посібник. – К. : ВЦ «Академія».

Додаткові

14. Артюх С. (2006) Основи наукових досліджень: [підручник] / Українська інженерно-педагогічна академія. — Х. : УПА.
15. Афанасьєв А.(2005) Основи наукових досліджень: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ХНЕУ.
16. Білоусова Т. (2004) Основи наукових досліджень: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Кам'янець-Подільський держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський
17. Вербич Н.(2011). Інтонація переконування в публічному мовленні. – Луцьк,ЛНПУ
18. Грищенко І. (2001) Основи наукових досліджень: Навч. посібник / Київський національний торговельно-економічний ун-т. — К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. — 185с.

19. Д'яков А., Кияк Т., Куделько З.(2000). Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. – К. : КМ Academia,
20. Иссерс О.(2011). Речевое воздействие: учебное пособие / О. С. Иссерс. – М.: Флинта, Наука, 2011.
21. Калетнік А.(2012) Українська наукова мова: посібник / А.А. Калетнік . – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012.
22. Кияк Т.(2007). Фахові мови та проблеми термінознавства // Нова філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя : ЗНУ, № 27. – С. 203–208.
23. Крушельницька О. (2003) Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник/ Ольга Крушельницька,. - К.: Кондор,
24. Кузнецов И. (2004). Рефераты, курсовые и дипломные работы: Методика подготовки и оформления: Учебно-методическое пособие — 2-е изд. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К»
25. Любашенко О. (2009) Стратегічний підхід до філологічних студій в університеті в умовах трансформації освітнього простору. Збірник наукових праць Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. – Черкаси: Брама -Україна, С.32-39
26. Любашенко О (2009)Текст та його трансформації як стратегії вербального спілкування. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика –Вип.20,
27. Микитюк О. (2003) Наукові дослідження: Навчально-методичний посібник/ Олександр Микитюк, Володимир Соловійов, Світлана Васильєва,; За загальною ред. І. Ф. Прокопенка. - Харків: Скорпіон
28. Онуфрієнко Г.(2006) Науковий стиль української мови: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури,
29. Петлюченко Н.(2009). Харизматика: мовна особистість і дискурс: Монографія. – О. : Астропринт
30. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Документи і матеріали / Упоряд. Л.Масенко та ін. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 400 с.

Інтернет-ресурси:

- <http://aphd.ua/yak-zrobyty-chytabelnym-naukovy-i-tvir-i-krashche-rozpovisty-pro-svoie-doslidzhennia/>
- www.mova.info
- www.novamova.com.ua
- www.creativesciencewriting.com
- <https://blogs.scientificamerican.com/urban-scientist/science-writing-academic-creative/>